

Slovenski dom

Štev. 232

V Ljubljani, v soboto, 10. oktobra 1936

Leto 1.

Pred enotnim napadom belih na Madrid, Malago in Bilbao

Cadix, 10. okt. o. Tukajšnji radio je v zadnjem sinočnjem poročilu prinesel vest iz glavnega stana nacionalistov o tem, kakšen bo prihodni veliki sunek belih čet. Zadnje zbiranje moči, dovažanje vojaštva in orožja je imelo namen, da čete generala Franca na vseh frontah in bojiščih ojači, da bodo popolnoma pripravljene za odločilni naskok. Ta naskok ne bo veljal samo Madridu, marveč se bo izvršil hkratu z napadom na Bilbao in Malago. To si tri važna središča, kjer so že zbrane vladne čete.

Zadnji boji na vseh frontah so bili le bolj demonstrativnega značaja, da ne bi rdeči dobili iluzij, da so se nacionalistične čete utrudile. Beli so zavzeli nekaj postojank, ki so važne za njihovo nadaljnjo akcijo, hkrati pa so vse svoje pomorske sile prenesli iz Atlantskega morja v Sredozemsko, da bi tako odrezali vladnim pristaniščem vsak dovoz po morju. Pred naskokom na Madrid odnosno pred splošno akcijo najširšega obsega, bodo zavzeli Aranjuez, ki je važno križišče železniških zvez Madrida z morjem. Proge okoli Aranjueza je v zadnjih dveh dneh nacionalistično letalstvo razbilo. Vlada jih sicer skuša popraviti, toda beli tega ne bodo pustili.

Močan sunek so nacionalisti naredili tudi proti Oviedu, ki se brani pred rdečimi že od začetka državljanske vojne podobno kakor Toledo in kjer si vladni oddelki z vsemi silami prizadevajo, da bi zlomili odpor nacionalistov.

Španski poslanik v Londonu je sporočil angleški vladi, da so čete, ki so zavzele Ibizu med Balearskimi otoki prišle tja na italijanskem parniku in da je bilo med njimi veliko italijanskih prostovoljcev. Dalje trdi poročilo londonskega poslanika, da vse vojaške operacije nacionalistov na Balearih vodijo italijanski častniki. Ne ve se pa, v koliko te trditve španske vlade odgovarjajo resnici. Vlada v Burgosu jih odločno zanika, kakor zanika vse vesti o kakršnekoli odstopu španskega ozemlja kaku tuji sili.

Zmaga pri Naval Peralu

Madrid, 9. okt. Bitka pri Navalperalu bi mogla biti odločilna. Topništvo na obeh straneh silno strelja položaje čet. Uporniki imajo več orožja in streliva kot kdajkoli prej in strastno pritiskajo.

Ko je dopisnik Havasa hodil okoli San Martina de Valde, je na cestah videl mnogo beguncev. Uporniško letalstvo je brez prestanka metalo na stotine bomb na Navalperal, Adredo in San Martin.

tin. Kljub težkemu bombardiranju pa je morala vladnih čet odlična. Snoči se je po Madridu razširila vest, da je Navalperal zavzet. Vest pa ni potrjena.

Valladolid, 10. okt. Tukajšnja radio postaja je snoči ob 23.30 objavila: Nacionalistične čete so zavzele San Martin de Valde in Iglesias na Sierru Gredos. Na aragonski fronti so naše čete vkorakale v Sigüenza. Čete generala Molle so zavzele Navalperal in so sedaj samo še 1 km od Sotillia.

Na severni fronti je padla Sigüenza v roke nacionalistov. Na fronti pri Avili so nacionalisti zavzeli Navalperal, San Martin de Iglesias in Sotillo della Adrada.

V Asturiji, proti Bilbao, so nacionalisti dosegli nove uspehe.

Padec Navalperala je zelo važen, ker so sedaj vladne čete v Madridu oropane najvažnejše točke za oskrbovanje. Obupna borba vladnih čet je bila strta.

Tenerifa, 9. okt. AA. Havas: Tukajšnji radio objavlja, da je nacionalistično letalstvo včeraj preletelo Madrid. Letala so zopet metala letake, ki pozivajo prebivalstvo, da naj se preda. Bombe so zažgale tovarno vojnega materiala.

V Galiciji se nacionalisti zelo hitro bližajo Oviedu.

Ne pozabimo:
10. oktober - dan slovenske žalosti

Danes pred šestnajstimi leti nas je zadel eden najhujših udarcev v naši narodni zgodovini. Po svoji in po tuji krivici smo izgubili deželo najstarejših slovenskih izročil — Koroško. Gore, jezera, polja in ljudi, ki hranijo v sebi izročila in spomine o davni slovenski samostojnosti, ko je naš kmet ustoličeval svoje vojvode in vladarje. Tista naša zemlja med Zilo in Dravo, med jezeri in gorami je še naša in še je na njej žilavi slovenski rod. Na polju pod Gospo Sveto še stoji spomenik stare slovenske slave — vojvodski stol. Ne pozabimo nanj in ne pozabimo na našo kri na oni strani, ki še zmeraj upa in še zmeraj živi!

Vesti 10. oktobra

Dve tajni komunistični oddajni postaji je odkrila po dolgem iskanju dunajska policija. Postaji sta širili propagando za avstrijsko komunistično stranko. Policija je postaji zaplenila in osebe zaprla.

Alarmno stanje vlada v angleški koloniji v Hongkongu zaradi nevarnega položaja na Kitajskem.

Francija bo prisiljena iti v inflacijo, če bosta Anglija in Amerika še naprej znižavale svoje denarstvo.

CSR se priključi Rusiji glede stališča, do nevmišavanja v španske zadeve, tako poročajo londonski listi. Ne ve se pa, ali bo CSR to res naredila.

Jugoslavija je branik proti komunizmu, tako piše v svojem članku o komunistični nevarnosti v Sredozemlju vatikansko glasilo »Osservatore Romano«.

Posvetovanja med Italijo in Nemčijo in sicer zelo važna z ozirom na sedanji gospodarski položaj v Evropi, se bodo začela 20. okt. v Berlinu. Razgovori bodo tudi o Podonavju.

Gibraltarski škof se mudi v Belgradu, kamor je prišel, da bi obiskal angleške kolonije po Jugoslaviji, ki spadajo pod njegovo jurisdikcijo.

Zakon o razvrednotenju krone je sprejela češkoslovaška zbornica. Po tem zakonu bo krona razveljavljena za 16 odstotkov.

Čas »nemoralnih strankarskih režimov« se v Grčiji ne bo več vrnil, tako je dejal predsednik grške vlade general Metaxas na banketu v Komotini. Torej bo Grčija diktaturo za vsako ceno vzdrževala.

39 milijonov lir za vojaška letališča je določil Mussolini. Iz tega denarja bodo izpopolnili sedanjia letališča in zgradili novo v Seni.

Rexisti in flamski nacionalisti se bodo združili za skupno akcijo proti komunizmu.

Katoličani so za Roosevelta, kar je dokazal včerajšnji govor Johna Rayana, profesorja na katoliškem vseučilišču v Washingtonu. Dejal je, da je Rooseveltova gospodarska politika ne komunistična, temveč v skladu s socialnimi okrožnicami Leona XIII. in Pija XI.

Poziv arabskih vladarjev za konec stavke v Palestini je sprejel vrhovni arabski odbor v Jeruzalemu in ga bodo v nedeljo objavili vsi arabski listi.

10 novih podmornic najmodernejshe vrste, za katerih gradnjo ni nihče vedel, je dobila italijanska mornarica.

Leon Blum se je vrnil v Pariz in je imel važna posvetovanja s prvaki skrajne levice.

Mandat za sestavo nove madžarske vlade je dobil Koloman Darany, dosedanji kmetijski minister. Njegova vlada bo v glavnem sestavljena iz članov dosedanje vlade.

Kaj bo dosegla sovjetska nota v Spaniji

Pariz, 10. oktobra. AA. Havas. Listi pišejo obično o sovjetski noti glede nevmišavanja v špansko državljansko vojno in se vprašujejo, če ta nota ne bo razdrla sporazuma o nevmišavanju.

Pertinax piše v »ECHO de Paris«, da cilj note ni iskreno reševanje republike v Spaniji. Po njegovem mnenju danes nobena socialistična in levčarska vlada ne more več rešiti madridske vlade brez največjih žrtev. Nasprotno, vsaka intervencija v korist madridske vlade, bi samo še opogumila Nemčijo, Italijo in Portugalsko, da bi še bolj podpirale generala Franca. Torej je sovjetska nota samo manevar. Ob koncu članka opozarja Pertinax na nedavne pokolje vodilnih politikov v Moskvi in na diktatorski režim, ki vlada v Rusiji.

»Petit Parisien« piše, da je cilj te note predvsem v tem, da bi se pomirilo javno mnenje v sovjetski Rusiji, ki želi energično intervencijo v prid madridske vlade.

V »Oeuvre« piše ga. Tabou, da pariški mednarodni krogi niso taki, pesimisti glede položaja madridske vlade. V članku piše, da španska državljanska vojna ne bo spravila v nevarnost evropskega mira, če Francija, Anglija, Nemčija in Italija ohranijo hladnokrvnost.

V »Populaire« piše Levy, da so včeraj bili v Zenevi prepričani, da hoče Rusija zelo energično nastopiti v prilog svoje note.

»Petit Journal« trdi, da je sovjetska nota izzvala v Zenevi precejšnje vznemirjenje, kjer menijo, da se ne bo mogoče več umakniti debati o

voriti o sovjetski noti, ker so nekatere države resnično prekršile sprejete obveze o nevmišavanju v špansko državljansko vojno.

Rim, 10. oktobra. m. Zaradi sovjetske note Veliki Britaniji o intervenciji Nemčije in Italije v španski državljanski vojni tukajšnji krogi odgovarjajo z istimi obtožbami ter pravijo, da naj sovjetska Rusija nikdar ne pozabi na ogromno delavnost Kominterne v Evropi ter njeno vmešavanje v čisto notranja vprašanja raznih narodov. Ti krogi pa poudarjajo, da stavljanje tega vprašanja na dnevni red lahko privede do velikih mednarodnih spopadov. Nota sovjetske Rusije se smatra kot diplomatska igra, da bi se zaustavili dogodki v Spaniji, ki prete s katastrofo moskovske vlade.

Notranji prevrat v Avstriji

Vlada razpustila Heimatschutz

Dunaj, 10. okt. Po zadnjih vesteh je avstrijska vlada danes vso noč zasedala v permanenci, istočasno pa so se vrstili razgovori med kanclerjem Schuschniggom ter voditeljema obeh kril v Heimwehru, s Starhenbergom in majorjem Feyem. Nova vlada bo sestavljena še najbrž danes dopoldne, vendar se še ne ve, katera od skupin v Heimwehru bo pritegnjena k sodelovanju. Obstoji pa tudi verjetnost, da se bo nova vlada sestavila sploh brez članov Heimwehra. Kancler Schuschnigg se zaradi krize vlade ni mogel odpeljati na pogreb madžarskega ministrskega predsednika Gömbösa. Predsednik republike Miklas se nahaja stalno v svojem kabinetu.

Dunaj, 10. okt.

Seja ministrskega sveta je trajala od včeraj od 17 popoldne do danes do osmih. Iz krogov blizu vlade se izve, da ni prišlo do pričakovanega preobrata, ker se je pokazalo, da ni mogoče najti srednje poti in primernega izhoda med sprtima krilima v Heimwehru.

Vso noč so ministri bili v stiku z knezom Starhenbergom, vendar tudi z njim niso mogli doseči popolnega sporazuma. Zaradi tega je vlada pozno zjutraj sklenila, da bo razpustila vse oborožene obrambne organizacije in sicer Heimatschutz, Ostränkische Sturmsharen in Freieichsbund. Zaradi tega sklepa vlade so ministri dr.

Perntner (prosveta), dr. Draxler (finance) in podkancler Barnfels podali ostavke, ki jih pa predsednik republike, ki je seji vlade predsedoval, ni sprejel.

Dunaj, 10. okt. AA. Havas: Včeraj so se nadaljevali razgovori med dr. Schuschniggom in knezom Starhenbergom. Snoči se je vlada sestala na sejo. Na seji se je govorilo o tem, če bi bilo potrebno izvesti rekonstrukcijo vlade. Zvezni predsednik Miklas je v svojem kabinetu.

Grški komunistični voditelji so bili obsojeni zaradi priprave na prevrat v Atenah. Vodja grških komunistov Zaharijas je dobil 4 in pol leta težke ječe in dve leti izгона.

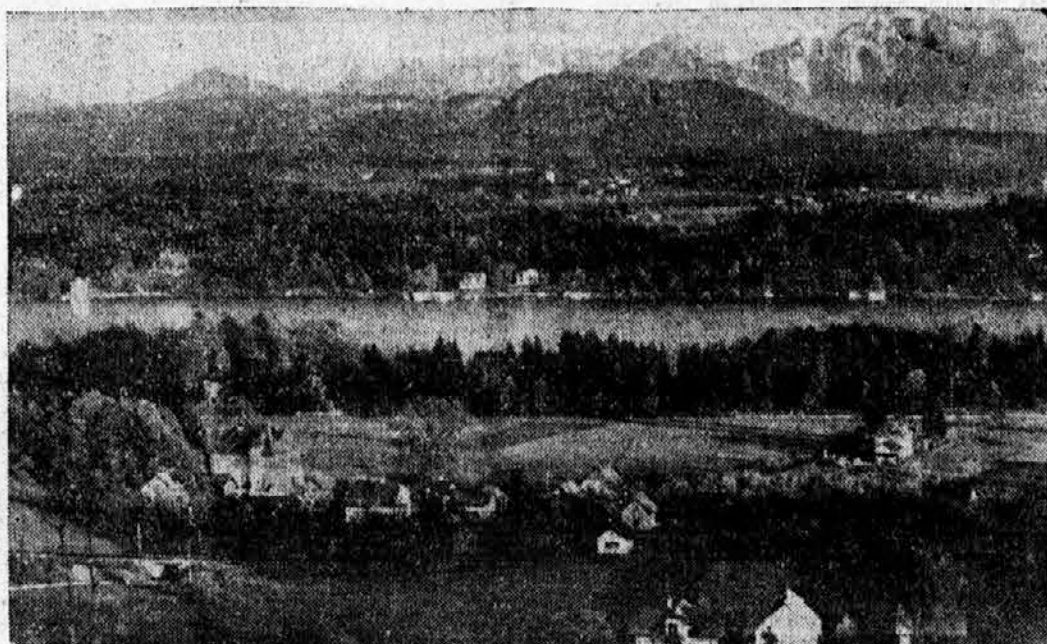
Anarhisti v Parizu se vsebolj širijo, kakor je ugotovila pariška policija.

Eden je dospel v Pariz z letalom iz Monte Carla. Ministrski predsednik Blum mu je na čast priredil kosilo, pri katerem so bili važni politični razgovori glede ruskega pogajanja o nevmišavanju.

Novi španski poslanik v Parizu je znani socialistični voditelj Luis Jimenez de Assua.

Razgovori za francosko posojilo Poljski se bodo nadaljevali prihodnji teden. Gre za drugi obrok železniškega posojila, čigar izdajo je preprečilo razvrednotenje franka.

Koroška - kraj slovenske bolečine

Gor čez izaro, gor čez gmajnico, kjer je dragi dom, z mojo zibelko...

Japonske zahteve: Kitajska Japoncem!

Tokio, 10. oktobra. List »Junior Seimbu« objavlja podrobnosti o včerajšnjem sestanku veleposlanika Kawagoe z maršalom Čankajškom. — List trdi, da je veleposlanik zahteval naslednje:

1. Kitajska mora sodelovati z Japonsko v borbi proti rdeči nevarnosti.
2. Vlada v Nankingu mora popustiti v avtonomiji napram severnim pokrajinam.
3. Energične odredbe proti vsem protijaponskim pokretom.
4. Neugodne carine za Japonsko se morajo ukiniti.
5. Zboljšati se morajo prometne zveze med Kitajsko in Japonsko posebno pa še letalski promet.
6. Vsa kitajska ministrstva morajo sprejeti japonske strokovne svetovalec.

Delo kardinala Pacellia v USA

Washington, 10. oktobra. Potovanje kardinala Pacellia v Združene države, spremljajo uradni krogi z velikim zanimanjem. Upajo, da bo prišlo do sestankov med kardinalom in ameriškimi vodilnimi državniki. Tedaj se bo govorilo tudi o vzpostavitvi diplomatskih odnosov med Vatikanom in vlado Združenih držav. Ti odnosi so bili prekinjeni že v letu 1863. Sedaj živi v Združenih državah 21 milijonov katoličanov. Menijo, da bi vzpostavitev diplomatskih odnosov med Vatikanom in Združenimi državami bila zelo koristna. Demokratski prvaki so dobro razpoloženi za sodelovanje med Vatikanom in Združenimi državami v boju proti komunizmu.

Program odbora za nevmišavanje

London, 10. oktobra. Na današnji seji odbora za nevmišavanje v španske zadeve so bile na programu tele točke: 1. razprava o pritožbi glede kršitve pakta o nevmišavanju, ki jo je vložila španska vlada. Ta točka pride na razpravo na predlog britanske vlade. 2. Sovjetska pritožba o kršitvi pakta po portugalski. 3. Sklicevanje sovjetske vlade na pakt o nevmišavanju na osnovi note sovjetske vlade Portugalski. 4. Razpravljanje o posebnem primeru, vojne ladje, namenjene Spaniji, ki plovejo pod zastavo neke države, podpisnice pakta o nevmišavanju.

Ob 2. obletnici marsejskega atentata

Včerajšnji dan so po vsej državi vselej žalne zastave in razodevale, kako v živem spominu nam je ostal 9. oktober 1934, ko je našega kralja Aleksandra Zedinitelja zagnala senca smrti sredi marsejske ulice. Vseposod po mestih in na deželi je bil ta dan posvečen molitvi za Velikega vladarja Jugoslavije. Žalne komemoracije po vseh cerkvah in molitnicah dovolj zgovorno pričajo, da je bilo delo vladarja Aleksandra I. veliko delo za ves naš narod in državo in da ljudstvo še dolgo ne bo pozabilo nani. Brez hrupa, v tihi molitvi za blagopokojnega kralja je potekel včerajšnji dan vseposod po državi.

Ljubljana pod črnimi zastavami

Tudi Ljubljana se je v dostojni meri oddolžila spominu na marsejsko žrtv. Žalno slovesnost je opravil v ljubljanski stolnici stolni prošt g. Nardrah ob številni asistenci ostale duhovščine.

Žalnim cerkvenim obredom so prisostvovali vsi javni predstavniki ter mnogo občinstva. Med drugimi so bili v cerkvi: ban dr. Natlačen z vsemi načelniki svojih uradov ter vsem uradnim, divizijski poveljnik general Nedeljković z drugimi generali in vsem častniškim zborom, mestni župan dr. Adlešič z vsem občinskim svetom in z mestnim uradnim, vsi ljubljanski zastopniki tujih držav, zastopstvo univerze z rektorjem dr. Samcem na čelu, železni direktor dr. Fatur, fin. direktor dr. Sedlar, poštni direktor dr. Vagaja, komisar Zbornice za TOI dr. Logar in drugi. Zastopana so bila tudi razna društva, korporacije, kakor dobrovolci, rez. častniki, gasilci in skoraj vsa narodna in prosvetna društva.

Za pravoslavne je bila žalna slovesnost v pravoslavni kapelici, kjer je opravil cerkvene obrede prota Djordje Budimir.

Slovenski akademiki pa so obhajali ob asistenci univerzitetnih profesorjev na ljubljani. univerzi, kjer so razni predstavniki naših akademskih društev imeli primerne govore, ki so izvenili v klic za skupni boj v doseggo najvišjih vrednot človeštva in domovine.

Ban dravske banovine dr. Marko Natlačen je poslal maršalatu dvora ob priliki proslave obletnice blagopokojnega kralja Aleksandra I. tole brzojavko:

»Maršalatu dvora — Belgrad!

Ob drugi obletnici tragične smrti blagopokojnega viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja se prebivalstvo dravske banovine v globoki žalosti klanja spominu nepozabnega vladarja in prisega zvestobo domovini. Nj. Vel. kralju Petru II., kakor tudi kraljevskemu domu. Prosim, da tolažite to na najvišjem mestu. — Ban dravske banovine dr. Natlačen.«

Prestolnica kralju Zedinitelju

Ob spominu na blagopokojnega kralja Aleksandra I. Zedinitelja je včeraj tudi v hrupnem Belgradu zamrlo vse življenje. Po vseh cerkvah in molitnicah so bile opravljene žalne službe božje. V Saborni cerkvi je tem žalnim svečanostim prisostvovala vsa vlada, zastopnik senata in narodne skupščine, ves diplomatski zbor, predstavniki civilnih in vojaških oblasti in velike množice ljudstva.

V Zagrebu

V Zagrebu je bila glavna svečanost v katedrali, kjer je cerkvene obrede opravil zagreški nadškof-koadjutor dr. Stepinac, navzočih pa je bilo tudi več drugih škofov. Do šolah je delo počivalo, akademiki pa so še posebno na slovesen način počastili spomin na blagopokojnega kralja.

Ob grobu na Oplencu

Oplenc, 4. oktobra. Včeraj ob 4 popoldne je prispel na Oplenc z avtomobilom predsednik kraljevske vlade in zunanji minister dr. Milan Stojadinović.

Od vekomaj „nepolitična“

Zveza kmečkih fantov in deklet

Ljubljana, 10. okt.

Prejeli smo in objavljamo:

Ljubljana, 1. X. 1936.

Dragi tovariši!

V teku časa se bodo vršile skoro po vsej Sloveniji občinske volitve. Vsekakor smo tudi mi poklicani, da se za iste pobrigamo, ker nam ne more biti vseeno kdo in kako upravlja naše občine. Vedno smo zasledovali cilje in vzgajali naše fante za udeleževanje v javnem življenju, ki se v prvi vrsti kaže pri upravljanju naših občin.

Po zadnjem zakonu o občinah so iste dobile razširjen delokrog z večjimi pravicami med katerimi je tudi dovoljevanje različnih prireditev, n. pr. tekem koscev, mladinskih zborovanj itd. Z drugo besedo, okrajno načelstvo vpraša v gotovih primerih občino, ali se lahko izda dovoljenje za gotovo prireditev na pr. tekmo koscev itd., ne da s tem nastane nevarnost za kaljenje miru in reda. Občina (župan) lahko izjavi, da obstoja nevarnost za kaljenje miru in reda (čeprav ni nevarnosti) in okrajno načelstvo v takem primeru prireditev ne dovoli. To je samo primer v teh zadevah brez ozira, da je vpliv na občinsko upravo važen tudi v drugih stvareh.

Zaradi tega Te opozarjam na važnost volitev in Ti priporočam v našem skupnem interesu, da v svoji občini poskrbiš:

1. da po možnosti sestaviš lastno kandidatno listo mladih, poštenih in sposobnih ljudi vseh poklicev;

2. kjer to ni mogoče organizirajte skupine naših ljudi in zahtevajte od skupine, ki sestavlja kakšno kandidatno listo, ki je Vam najbližja, čim več ali vsaj gotovo število kandidatov — fantov iz naših vrst. Seveda tudi na takšnih mestih, da bodo gotovo izvoljeni.

3. ako tudi to ni mogoče, tedaj pa skrbite, da bodo vsi naši fantje volili vsako opozicijsko listo in za takšno agitacijo zastavite vse svoje sile in vpliv. (Podčrtali mi. Op. ured.)

4. upoštevajte to, da bodo občinske uprave, ki bodo v rokah vladne JRZ (Jugoslovanske radikalne zajednice) delale našim društvom kmečkih fantov in deklet vedno zapreke pri njihovem delovanju, posebno pa pri naših glavnih propagandnih prireditvah (tekme koscev, žanje, oračev in smučarjev ter konjske in kolesarske dirke) v prvi vrsti, kadar bo šlo za dovoljenje istih. S tem bi nam bil onemogočen dostop do javnosti.

5. sestanki oziroma posvetovanja v ta namen skliči sam, ali eden izmed naših tovarišev v svojem imenu in ne v imenu društva kmečkih fantov in deklet. Na sejah in sestankih naših društev ne razpravljajte o tem, da ne boste imeli sitnosti.

jadinovič z ministri dr. Antonom Korošcem, dr. Milanom Vrbaničem, dr. Seifko Behmenom, dr. Brankom Kaludjerčičem, Dobrovojem Stojadinovićem, Svelozarom Stankovičem, dr. Miho Krekom, dr. Niko Subotičem in Voislavom Djordjevičem. V imenu senata je prišel njegov predsednik dr. Ljubomir Tomasič, v imenu narodne skupščine pa predsednik Stevan Čirič. Vsi prisotni z dr. Stojadinovičem na čelu so odšli v kriptu in tam položili vence. Duhovnik je opravil kratko spominsko žalno slovesnost, nato so pa vsi prisotni izkazali velikemu pokojniku čast z dveminutnim molkom.

Po končani slovesnosti se je predsednik vlade z ministri in drugim spremstvom vrnil v Belgrad.

Cez dan so prišli zastopniki tujih držav in položili vence na grob pokojnega kralja Aleksandra I. Zedinitelja.

Tudi Oplenec je bil včerajšnji dan ves zavrt v žalost. Prihajala so bila številna predstavništva in zagnila grob Velikega vladarja z nešteti venci.

Na Oplencu je prispel včeraj popoldne tudi francoski poslanik na našem dvoru grof. g. Dampierre in položil na grob dva venca v imenu predsednika francoske republike in predsednika francoske vlade.

Pariz žaluje

Ta dan ni bil posvečen žalovanju za blagopokojnim kraljem Aleksandrom samo v naši državi, pač pa so bile žalne komemoracije tudi drugod po inozemstvu. Največje sočustvovanje je gotovo pokazal Pariz, kjer je bil ob tej priliki tudi odkril spomenik dvema jugoslovanskima vladarjema kralju.

Parizska občina je želela, da na ta dan, ko v Parizu odkrivajo spomenik dvema jugoslovanskima vladarjema, izkaže čast tistim bivšim srbskim vojakom, ki so med vojno pomrli v Parizu od dobljenih ran in izčrpanosti in počivajo na pokopališču Trilhetu blizu francoske prestolnice.

Predsednik pariske občine Raymond Laurent je v družbi svojih sodelavcev in nekoga zastopnika prefekta seinskega okrožja danes opoldne odšel na to pokopališče in položil lep venec. Slovesnost sta prisostvovala tudi jugoslovanski poslanik v Parizu Purič in poslanski svetnik Stanoje Simić. Obenem so na pokopališču položili tudi venec jugoslovanskega vojnega ministra generala Mariča ter venec, ki ga je podarila belgrajska občina.

Delegacija jugoslovanske narodne skupščine, sestavljena iz Miloje Sokića, dr. Srpa Vukanovića, Zarka Tomaševića in Save Mičića, je položila v imenu narodne skupščine takisto krasen venec na pokopališče.

*

V Budimpešti se je v srbski pravoslavni cerkvi sv. Djordja vršila žalna slovesnost za pokojnim kraljem Aleksandrom I. Zediniteljem. Na slovesnosti so bili odpravnik poslov jugoslovanskega poslaništva g. Stevanović, vojaški odposlanec major Mišković, osebje kraljevega poslaništva, jugoslovanska kolonija in jugoslovanski študentje. — Obred je opravil srbski pravoslavni prota Nedeljković.

Ob istem času se je tudi v Pečuhu vršila v srbski pravoslavni cerkvi žalna slovesnost. Prisostvovali so ji generalni konzul Prodanović, osebje konzulata in člani jugoslovanske kolonije.

Iz Varšave poročajo, da se je za dveletnico smrti pokojnega kralja Aleksandra I. Zedinitelja vršila v pravoslavni cerkvi slavnostna žalna svečanost. Služil jo je metropolit Dionizij v navzočnosti odpravnik poslov jugoslovanskega poslaništva Ulmerja in zastopnikov zunanega ministrstva in diplomatskega zbora.

Bolgarska brzojavna agencija poroča: Davi se je v kapeli gradiča v Evksinogradu vršila žalna svečanost za pokoj duše pokojnega kralja Aleksandra I. Zedinitelja ob dveletnici njegove smrti. Na slovesnosti so bili kralj in kraljica in knez Kiril ter knežinja Evdoksija.

Romunski zun. min. Antonescu prvič v Jugoslaviji

Ljubljana, 10. oktobra.

S sinočnim simplonom je potoval skozi Ljubljano romunski zunanji minister Viktor Antonescu, ki se vrača iz Zeneve skozi Jugoslavijo ter se za drži v Belgradu dva dni. Ker je to prvi obisk novega romunskega zunanjega ministra v Jugoslaviji, mu je vlada posvetila vso pozornost. V znak posebnega prijateljstva je naš predsednik vlade in zun. minister dr. M. Stojadinović poslal romunskemu zunanjemu ministru v Ljubljano svoj salonski vagon, s katerim je romunski minister gosp. Antonescu nadaljeval pot do Zemuna, odkoder bo posebna lokomotiva odpeljala kompozicijo v Belgrad.

Že včeraj zjutraj sta prispela v Ljubljano tajnik v zunanjem ministertvu g. Vukašin Sečerovič, ki je dodeljen romunskemu zunanjemu ministru za čas njegovega bivanja v Jugoslaviji, ter tiskovni ataše na romunskem poslaništvu v Belgradu gosp. Harzu. Zvečer sta se odpeljala do Rakeka ter sta skupno z nekaterimi novinarji pričakala simplon, ki je imel nad eno uro zamude, tako da je prispel na Rakek šele okrog pol desetih.

Sprejem na Rakeku

Ob prihodu vlaka na Rakek se je zadrževal romunski zunanji minister s svojim spremstvom, v katerem je bila gospa soproga, ravnatelj zunanje urada ter dva šefa kabineta, v jedilnem vagonu. Tu ga je v imenu romunskega poslaništva pozdravil najprej g. Harzu, nakar mu je v imenu predsednika vlade dr. Stojadinovića izrekel dobrodošlico gosp. Vukašin Sečerovič; ministru in njegovi soprogi je izročil dva krasna šopka cvetja. Nato je v imenu občine Rakek pozdravil ministra župan g. Tavčar, g. Sečerovič pa je predstavil službojočega obmejnega komisarja g. Petrečiča in časnika.

Od Rakeka do Ljubljane

V jedilnem vagonu, v katerem je g. minister pridržal svoje spremstvo in časnika, je tekel nato živahen razgovor. Razumljivo je, da so časnika takoj stali ministru nekaj vprašanj o baš končanem zasedanju ZN, o nekaterih Antonescovih izjavah francoskim novinarjem, o njegovih zunanje-političnih smernicah, o bodočem razmerju Romunije do nekaterih drugih držav, posebno do Francije in sovjetske Rusije itd. Ko ga je naš urednik vprašal zlasti o načinu bodočega gospodarskega sodelovanja Romunije in Jugoslavije, je g. minister dejal, da ne želi dati v Jugoslaviji prej kakih posebnih izjav, preden se ne pokloni Nj. kr. Vis. knezu-naměstniku Pavlu ter se sestane z našim ministrskim predsednikom in zun. ministrom dr. M. Stojadinovićem. Pač pa je dovolil, da se objavi neka splošna izjava, v kateri je minister Antonescu podaril:

»Nad lepoto vaše dežele, o kateri sem že toliko slišal, sem naravnost očaran. Srečen sem, da bom mogel zopet videti svojega kolega zun. ministra dr. Stojadinovića, s katerim sem imel zelo prirčne stike v Bukarešti in Bratislavi. Sodelovali smo vsi skupaj v najlepšem prijateljstvu in od tedaj imam najlepše spomine od vseh sestankov z njim. V resnici sem srečen, da ga bom zopet videti in

Uspeh 20 milijonskega posojila Mestne hranilnice

Ljubljana, 10. oktobra.

Danes dopoldne se je vkljub nasprotnim govoricam po Ljubljani začel vpis 6% obligacijskega posojila mestne občine ljubljanske. Za posojilo je bilo že prejšnje dni veliko zanimanje, kar se je pokazalo tudi danes. V Mestni hranilnici je bilo

da ga bom lahko lepo obvestil o vsem, kar smo delali in storili v Zenevi.

V posebno čast in dolžnost pa si bom štel, da se poklonim princu Pavlu jugoslovanskemu!»

Ko ga je naš urednik vprašal, kakšne politične cilje zasleduje s svojim obiskom v Jugoslaviji, je g. minister odgovoril:

Da je njegova prva dolžnost, da se pokloni Nj. kr. Vis. knezu-naměstniku Pavlu in da nato obvesti jugoslovanskega zunanjega ministra dr. Stojadinovića o poteku dogodkov v Zenevi.

»Ko to opravim — je dejal g. Antonescu — bom novinarjem na razpolago tudi z odgovori na vsa ostala vprašanja.«

Sprejem v Ljubljani

Medtem ko je tekel v vagonu nevezan razgovor, se je vlak blizil Ljubljani. V Ljubljano je prispel simplon okrog tri četrti na 11. Tu je minister s svojo soprogo in spremstvom izstopil. Na peronu pred vlakom je ministra in soprogo pozdravil g. ban dr. Natlačen. Poudaril je svoje veselje in veselje vladi, ki jo zastopa, da more pozdraviti na naših tleh zunanje ministra zavezniške romunske države. Gospe Antonescu je izročil gosp. ban dr. Natlačen krasen šopek rož, s čimer je gospo prav vidno razveselil.

Minister Antonescu in gospa sta nato vse do odhoda simplona, h kateremu so prikljupili salonski vagon, ostala v živahnem razgovoru z banom dr. Natlačenom. Med drugim sta v teku razgovora poudarila svoje iznenadenje nad pozornostjo, katero jima izkazuje jugoslovanska vlada ob prihodu v Jugoslavijo. Tudi banu g. dr. Natlačen je g. minister Antonescu naglasil svoje zadovoljstvo nad tem, da se bo lahko poklonil Nj. kr. Vis. knezu-naměstniku Pavlu in da se bo lahko sestel z dr. Stojadinovićem. Ponovno sta se oba zahvalila g. banu za pozornost, ki jima jo je izkazal, nakar sta okrog enajstih ponoči nadaljevala s svojim spremstvom poi v Belgrad.

Pred važnimi dogodki

Belgrad, 10. oktobra. m. Davi je prispel v Belgrad romunski zun. minister Antonescu, čigar prihod v našo prestolico na povratku iz Zeneve je bil že napovedan ter dogovorjen tudi na sestankih, ki sta jih imela jugoslovanski predsednik vlade dr. Milan Stojadinović in romunski zun. minister Antonescu v Bukarešti. Antonescu je bil na železniški postaji pritrjeno sprejet. Za časa njegovega bivanja v Belgradu bosta oba državnika nadaljevala v Bukarešti začeta pogajanja za še nadaljno tesno gospodarsko povezanost obeh držav. Kakor znano so že zadnji bukareški razgovori rosili obilne sadove s sporazumom, oziroma pogodbo, po kateri bosta naše letalstvo in mornarica v vsakem primeru zadosti preskrbljena z nafto. Antonescu bo za časa svojega bivanja v Belgradu sprejet tudi pri knezu-naměstniku Pavlu.

Za ponedeljek je pa napovedan odhod v Belgrad bolgarskega ministrskega predsednika Gerdija Kjossevanova in turškega zunanjega ministra g. Tevlika Ružd Arasa, ki ravno tako prideta iz Zeneve.

izredno živalino ter je prišlo izredno veliko število prijav za vpis. Mnogo vpisov je bilo izvršenih z dobrometriji pri Mestni hranilnici, mnogo pa je bilo vpisnikov tudi v golovini. To kaže, da moramo z golovostjo računati na uspeh posojila, kar bo le okrepilo zaupanje v meslino občino in Mestno hranilnico ljubljansko.

Vremensko poročilo

Z Velike Planine nam poročajo: Temperatura je bila včeraj ves dan —2, dosedaj je zapadlo 60 cm snega in sneg še pada, ako ne pritise jug, bo v nedeljo možna smuka.

Predvčerajšnjim smo poročali o dobrih snežnih razmerah na Komni in pri Zlatorogu. Planince, ki utegnejo jutri iti v te kraje, opozarjamo, da se lahko udeležijo službe božje pred odhodom vlaka v kapelici Vzemajne zavarovalnice, ali pa v Boh. Bistrici, oziroma pri Sv. Janezu.

Novo mesto

Novo mesto, 9. oktobra

Novomeški prosvetni oder začenja svojo sezono z narodno prireditvijo ob obletnici koroškega plebiscita. Na programu je: Simon Gregorčič »Sočič, melodram Jože Dular »Krik zaslužjenih«, zborna deklamacija, ki jo je naš mladi pesnik nalašč za to priliko napisal in Franceta Bevka »Kajne, drama v treh dejanjih.

Prireditve je narodno-propagandnega značaja, ki naj pomaga utrjevanju v nas slovensko in jugoslovansko zvest. Obenem naj bo ta prireditve v tolažbo našim bratom.

Čisti dobiček boče društvo pokloniti Slovincem v dvig narodne prosvete, ki je predpogoj narodovega življenja in obstanka.

Prireditve priporočamo!

Ime, ki moti

Dolnja Lendava, 9. oktobra.

Imamo v področju lendavskega sreza dve vasi in sicer Gornji Lakoš in Spodnji Lakoš. Navidez je ime zelo nedolžno. Ako pa človek pogleda v ime samo mu naenkrat slopi pred oči madžarski naziv: Lakoš. Ne vemo sicer, iz kakih razlogov se drži to ime že od prejšnjega časa, torej že 18 let. Čas bi bil, da se to ime spremeni v pristen slovenski izraz, kakor je to edino pravilno. Ime naj se spremeni v Gornje in Spodnje Selo ali

pak v vsej zahodni Evropi. Danes ima organizacija 39 organiziranih odsekov v Franciji, Alzaciji in Lotaringiji. Blagopokojni kraj je bil zelo naklonjen zvezi in ji je poklonil krasno zastavo, ki jo kol svetinjo hrani zveza. Da bi se oddolžili spominu kralja Aleksandra, se je začela akcija, da bi se dvignil spomenik blizu meje, da bi se delavci, ki se vračajo v domovino, lahko na meji poklonili senci tragično umrlega kralja. Delo je končano in to nedeljo se bo spomenik na svečanost naših uradnih zastopnikov. To je naša največja izseljeniška organizacija ne samo v Franciji, am-

Selišče ali pa se oboje združi v skupen naziv Murska Sela ali Selišče. To bi popolnoma odgovarjalo nazivu teh dveh vasi, saj imamo tudi Murske Crnce itd. Skrajni čas je, da se to popravi, četudi sta ti dve vasi madžarskega porekla in prebivalci skoro izključno Madžari. Upamo, da bo oblast to izvršila v najkrajšem času.

Šale za male:

Presunjača odkritja JNS na dalmatinskih izletih

Današnje »Jutro« piše o agitacijskem izletu, ki so ga zadnje dni jesenske sezone naredili po Dalmaciji trubačurji JNS Banjanin, dr. Angielinovič, ki nosi iz Dalmacije neprijetne spomine še iz dni, ko za JNS ne v Dalmaciji, ne v Belgradu ni bilo hratskega vprašanja. Svoj agitacijski obhod so zaključili po »Jutrovem« poročilu z velikim shodom v mali vasi v Čaplini, kjer je bil glavni govornik senator Banjanin, ki je o željah JNS povedal naslednje resnice: Jugoslovanski nacionalisti bi pozdravili z največjim zadovoljstvom vsak sporazum z dr. Mačkom. S tem bi bilo odstavljeno z dnevnega reda težko vprašanje. To se zdi vsakemu pametnemu človeku zelo verjetno. Težko vprašanje za JNS je predvsem v tem, koga bi s svojimi postarnimi sirenami privabili v prazno in nerentabilno stanovanjsko kasarno proslulega imena. Dalje je Banjanin govoril, da bi moral seveda dr. Maček prevzeti polno odgovornost za državno politiko. Ni pa povedal, če misli to odgovornost za nazaj ali naprej. Po našem je to gotovo treba razumeti v historičnem smislu, ker za naprej ni znano, da bi usoda še naklonila odgovornost za državo stranki, ki si je odgovornost tako srčno želi. Razumljivo je, da je JNS odgovornost za nazaj težka, zlasti odkar se je ta odgovornost porazdelila na redke glave iz reprezentativnega moštva JNS. Tudi je lahko verjeti besedam senatorja Banjanina, da bi bilo jugoslovanski nacionalistom potem olajšano delo. Banjanin, ki so mu agitacijski napori gotovo oslabil pogled in posluš, se nujno ne zaveda, da si je privoščil kruto šalo na račun hratske pameti. Se krutejši pa je bil v svojih priznanih dr. Angielinovič, ki je ugovoril, da so ravno tako zvali Porhori prvi odločno postavili na dnevni red rešitev hratskega vprašanja. Kako odločno, to vemo vsi, tudi vemo, da so to vprašanje poleg slovenskega začeli tudi že reševati. Menda vendar ti senaorski trije kralli brez asa ne prisojajo nikomur, da bi pozabili na reševanje hratskega, slovenskega in nečisto drugih vprašanj po sistemu patenta JNS? Eno pa drži: izlet po Dalmaciji ni bil zastoni, na njem je tudi JNS z zadnjimi oslanki svojih duhovnih sil našla hratsko vprašanje.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, sobota, 10. oktobra: Frančišek.
Jutri, nedelja, 11. oktobra: Aleksander.

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12, in mr. Komotar, Vič.

Galopne in kasaške dirke priredi Kolo jahačev in vozačev dne 11. oktobra na vojaškem vežbišču Fužine pri Ljubljani. Začetek ob 14. uri.

Neosnovane vesti o izpraznitvi šol v vojaške svrhe. Od banke uprave smo prejeli: Po Ljubljani in okolici se širijo vesti, da bodo šole v kratkem zaprte, ker da odide profesorji in učitelji na orožne vaje; da bodo šole izpraznjene in v njih nameščen vojaštvo in da bo oglašena poizkusna mobilizacija. Te vesti so docela neosnovane. Širijo se zlonamerno z namenom, da se prebivalstvo vznemiri. Proti ošebam, ki bi te vesti še nadalje trosile, se bo postopalo kazensko.

Društvo »Feniksovi« zavarovancev v Ljubljani ima svoj ustanovni občni zbor danes, v soboto, ob 8 zvečer pri Mikliču. »Feniksovi« zavarovanci vabljani.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Sobota, 10. oktobra: Kralj Lear. Red A.
Nedelja, 11. oktobra: Florentinski slammik. Izven.
Ponedeljek, 12. oktobra: Zaprt.

OPERA

Začetek ob 20. uri

Sobota, 10. oktobra: Dvojno knjigovodstvo. Premierski abonma.
Nedelja, 11. oktobra, ob 15: »Lucia di Lammermoor«. Izven. Znižane cene.
Ob 20: »Vesela vdova«. Izven.
Ponedeljek, 12. oktobra: Zaprt.

Mariborsko gledališče

Sobota, 10. oktobra ob 20: »Prva legija«. Premiera. Bloki.

Nedelja, 11. oktobra ob 20: »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«.

Jesenski živilski trg

Ljubljana, 10. oktobra.

Današnji živilski trg je bil le delno založen. Vzrok temu je pač naglo poslabšanje vremena, posebno zadnji sneg, ki je nekaterim kmetom pokril še prideleke na polju, drugi vzrok pa je današnje deževno vreme. Zaradi tega pa so se tudi cene na živilskem trgu znatno povišale in more sedaj ljubljanska gospodinja za vsoto, za katero si je mogla še pred enim tednom nakupiti zvrhano košaro živil, zdaj nadeti le polovico. Med kmetijami, kakor tudi med starihmi branjevkami, je nekakša vzajemnost, kar se kaže cen, seveda. Na ta način branjevke vsaj nekaj zaslužijo in kmetice prinesejo na domove vsaj nekaj denarja, katerega tako povsod potrebujejo.

Včerajšnji ribji trg je bil kot pred tednom precej slabo založen. Bilo je nekaj morskih in sladkovodnih rib, ki pa so jih ljubljanske gospodinjice še dokaj hitro pokupile.

Cene nekaterih, danes na trg postavljenih živil pa so bile takele: jabolka od 3.50 Din naprej, hruške po 4 do 7 Din kg, češnje po drage in veljajo po 5 ali 6 Din, grozdje boljše po 5 do 8 Din, izabela po 3 do 5 Din kg. Krompir velja 0.75 ali tudi 1 Din kg, zelje glava od 1 Din navzdol, paradižniki kg 4 ali 5 Din. Na peruninarstvem prostoru pa je prav veliko jajčk, ki se jih dobi 12 komadov za kovača. Veliko je tudi puranov po 50 Din komad, race po 18, piščancev od 12 Din naprej in zejci od 7 Din naprej.

Ljubljanske gospodinjice morajo sicer prepo trebnih stvari nakupiti, vendar se drže prav kislo nad tako masnimi cenami.

„Mentor“ v novem letu

Ljubljana, 9. oktobra.

Izšli sta prvi dve številki priljubljenega in priznanega dijaškega vodnika — »Mentorja«. — Danes ima »Mentor« posebno nalogo: kazati razvijajočemu se dijaštvu plemenite cilje in varna pota, po katerih jih bo doseglo. Ko se vse uničujoče sile trudijo, da uničijo v mladini vsako iskro idealizma in si jo pridobijo za sebe, kaže »Mentor« kakor svetelniki sredi razburkanega morja mladini naloge, ki jo čakajo, da bo mogla biti ob svojem času človeštvu v korist, svojemu narodu pa v čast. Lepo, čeprav zelo težko nalogo ima; zato mu je pa tudi potreben spreten urednik, ki zna združiti koristno s prijetnim. No, »Mentor« je vzorno urejan in velika škoda, da je znan skoraj samo dijakom in profesorjem.

Poseben mesečnik za kmetke žene

Maribor, 9. oktobra.

Absolventinje gospodinjstvih šol so že dalje časa izražale željo po strokovnem ženskem listu, ki bi bil namenjen predvsem oziroma samo kmetki ženi. Na sestankih deških krožkov, na gospodinjskih in šivalnih tečajih, povsod se je izražala potreba po takem časopisu oziroma mesečniku. Vsi naši dosedajni mesečniki duhu kmetke žene ne odgovarjajo.

Osnova se je v Mariboru konzorci, ki je napovedal prvo številko »Kmetke žene«, mesečnika, za 15. oktober. Ako bo mesečnih cen (da krije le stroške), spretno urejan, brez prevetkega moraliziranja, ki končno tudi odbija s praktičnimi navodili, s katerimi se more koristiti res kmetka žena, se bo uveljavil. Različni dopisi bodo mesečniku bolj v škodo kakor v korist, če jih bo imel. Ob času, ko so tovarniške delavke mnogo škodljivega raznesle po deželi, želimo listu, da ohrani naša kmetka dekleta, gospodinjice, žene in matere moralno zdrave, da jim nudi pošteno razvedrilo na njihovih domovih, da vsestransko dosega svoj začrtani cilj.

Spet ogenj

Ptuj, 9. oktobra.

Posestnik Franc Petrovič v Bukovcih je bil s svojo družino vred na bratvi v Haložah. V njegovi odsotnosti pa mu je zgorelo stanovanjsko poslopje v hlevom in vsi poljski prideleki ter gospodarskim poslopijem. Škoda znaša okrog 20.000 din in je krila le deloma z zavarovalnico. Domači gasilci so s trudom požar omejili in ogenj pogasil. Kako je nastal požar, še ni ugotovljeno, govori pa se, da so ga zanetili otroci.

Špekulacije z zemljišči in dražbe

Ljubljana, 10. oktobra

V smislu člena 35 finančnega zakona za 36-37 posluje posebna komisija pri okrajnih sodiščih, ki se kratko nazivlje zemljiškoprometna komisija in ima nalogo, da odobrava kupne pogodbe, sklenjene za nakup zemlje in hiš v 50 km širokih obmejnih conah med jugoslovanskimi državljani, nasprotno so potrebne odobritev kupnih pogodb, ki jih je sklenil kak inozemec, od strani notranjega in vojnega ministristva. Tako komisija posluje tudi pri ljubljanskem sodišču, pod katero spadajo Ljubljana in okolica, razen vasi, spadajočih pod okrajno sodišče Vrhnika. Namen komisije je kontrola nad špekulacijami z zemljišči in dalje, če niso mogoče izvršene kakšne nepravilnosti. Stvar pa gre nekam nerodno. Kajti kupec je obvezan po taksem zakonu takoj po sklepu pogodbe to prijavi davčni upravi v namen odmere pristojbinske takse, nato šele mora predložiti pogodbo komisiji v odobritev. Pridejo potem sitnosti. Za primer, da komisija pogodbe ne odobri, mora pač davčna uprava plačano takso povrniti. In s tem nastanejo mnoge pisarje. Ta teden je bilo pred komisijo predloženih do 150 kupnih pogodb v odobritev. Znamenja, da je bil realitetni

trg zadnji čas, zlasti septembra prav živahen.

Od 8. septembra t. l. posluje ta komisija tudi v pogledu odobritev na javnih dražbah kupljenih posestev in hiš. Postopanje pri sodnih javnih dražbah zemljišč je sedaj nekoliko drugačno kot doslej, to zato, ker omenjeni finančni zakon omejuje pridobitev nepremičnin, pridobljenih potom javnih prisilnih dražb. Na javni dražbi kupljene nepremičnine se domaknejo v last kupcu šele na to, ko odobri dražbo oziroma domik omenjena komisija. Omejitev ima za cilj, da se kolikor toliko prepreči špekulacije, kajti prav pri dražbah so se pojavljali špekulanti, ki so skušali z raznimi trikovi in dogovori pridobiti na dražbi se nabajajoče posestvo za sramotno nizko ceno. Nato pa so špekulanti posestvo navadno na drobno po parcelah prodajali in vlekli prav masten dobiček. Potrebno bi bilo zlasti v mestu, da se vodi strožja kontrola nad onimi osebami, ki se bavijo z nakupom parcel in zemljišč. Kupijo vile, parcele, hiše, nato pa jih za prav lep dobiček v kratkem dalje prodajo, ne da bi imeli pri tem kak večji riziko. Nekateri špekulanti so v tem pogledu pravi strokovnjaki. Za mesec november je drugače razpisanih pri okrajnem sodišču do 15 prisilnih dražb hiš in zemljišč.

Iz ljubosumnosti zažgal hišo in zastrupil kravo

Maribor, 10. oktobra.

Pred malim senatom mariborskega okrožnega sodišča se je razpravljala danes naslednja zanimiva zadeva:

Posestnik Friderik Kurnik ima v Malem vrhu viničarijo, v kateri prebiva viničar Stefan Golob s svojo ženo in 5 letno hčerko. Dne 8. marca letošnjega leta je ta viničarja pogorela z vsemi pritliklimi vred. Goreti je začelo, ko je bil viničar s svojo ženo pri maši, doma pa je bila le mala hčerka. Komaj so otroka rešili iz gorečega poslopja, da ni našel strašne smrti v ognju. Bil je to prvi udarec, ki je zadal viničarja Goloba. Drugi pa je sledil 11. maja t. l. Ko sta bila viničar in žena zaposlena na delu pri sosedu, jima je nekdo doma zastrupil edino kravo. Ugotovilo se je, da ji je zlikovec nasul v jasi na krmo ošchwinfurtsko zelenilo, radi česar je poginila. Orožniki so začeli poizvedovati. Kmalu se je sum

obrnil na viničarskega sina Rudolfa Prikla z Malega vrha, na delavca Antona Škofiča iz Ročice ter na 41 letno viničarko Ano Lorenčič z Malega vrha. Ugotovilo se je, da je nagovorila obo obloženca Lorenčičeva, da sta zažgala viničarijo. Bila je namreč ljubosumna na Golobovo sestro Marijo, zaradi katere se ji je izneveril njen prejšnji fant. Mislila je, da se ji bo ljubimec povrnil, če spravi viničarja Goloba z njegovi v Malega vrha ter je nagovorila obo obloženca, da sta mu zažgala streho. Ko pa je videla, da je posestnik Kurnik viničarijo znova postavil in da je Golob ostal še nadalje pri njem za viničarja, mu je v jezi zastrupila kravo, misleč, da ga bo s tem prepodila. Vse pa je bilo zaman, pač pa je zadnje dejanje pripomoglo k temu, da so orožniki zlikovce izsledili ter so sedaj prišli pred sodišče.

Danes so pred sodniki vse skesano priznali. Razprava ob času poročila še traja.

Dva meseca po berlinski olimpijadi:

Nič se niso naučili

Ljubljana, 10. oktobra.

Olimpijada je bila za naš šport koristna v toliko, da so se mnogi optimisti stregli. Med tem, ko so mnogi in celo oficijelni športni krogi pričakovali, da se bo naš šport na olimpijadi afimiral, so rezultati pokazali prav nasprotno. Naša javnost je razočarana. Splitčani ne morejo verjeti, da jim »Gusar« ni prinesel slave, Belgrajčani so razočarani nad plavalci in lahkotletci, katerim so prerokovali naravnost neverjetne uspehe.

Prve dni po olimpijadi je bil pri nas neke vrste čas premišljevanja in kesanja. Športni časnikarji, ki so v svoji optimistični neinformiranosti obetali vesela presenečenja na olimpijadi, so se opravičevali na ta način, da so se razpisali o slabi disciplini jugoslovanskih tekmovalcev, o brezbriznosti vodstva v Berlinu, o pomanjkanju denarnih sredstev itd.

Zakaj so se tekmovalci vrnili „praznih rok“

O naših neuspehih so se zlasti razpisali belgrajski listi. Ugotoviti pa moramo, da niti oni, niti JOO niso pogodili jedra. Zakaj si ne bi priznali, da tičijo naše napake povsem neke drugje? Če stvari popolnoma trezno presodimo, moramo priznati, da sploh nismo imeli niti izgledov na kakršnekoli uspehe v Berlinu. Tudi, če bi n. pr. Bauer tekel na 100 m pol sekunde bolje, če bi Mor skočil kar 20 cm višje, bi vseeno ostali nevidni. Neuspeha v Berlinu torej niso bili krivi tekmovalci, temveč, če hočete, gospodje, ki so jih prijavi. Če so že hoteli nagraditi športno ambicioznost naših deklet in fantov s tem, da jih pošljejo na olimpijado, bi jih morali poslati na tribune kot gledalce, ne pa v areno. Mnogi tekmovalci so to sami čutili in se niso pojavili, ko so jih klicali na start.

Nastane vprašanje: Zakaj je tolikšna razlika med našimi rekorderji in med olimpijskimi zmagovalci? Poudarjamo ponovno, da te razlike ni krivo pomanjkanje denarja ali trenerjev, temveč pomanjkanje materijala — to je človeškega športnega materijala. Olimpijskih tekmovalcev ne morete vzgojiti, le-ti se rodijo kot talenti, naloga športne organizacije pa je, da jih odkrije. Kako? In tu je jedro naših neuspehov: manjka nam načrta športna propaganda, ki bi naj povečala število lahkotletskih, plavalnih in drugih tekmovalcev. Dokler bomo lahko na prste sešteli vse aktivne plavalne klube, dokler bodo izkazovale športne statistike le tisoč plavčev, tisoč lahkotletov itd., tako dolgo se nivo naših tekmovalcev ne bo dvignil!

Ozadje nemške zmage

Športne kvalitete poedinih narodov zavisijo od športne tradicije, življenjskega standarda, razširjenosti športa in od drugih činiteljev. Če s tega vidika motrimo nemške uspehe, bomo kaj lažje razumeli svoje neuspehe.

Za tri nemške zmage v lahki atletiki je bilo potrebno, da se bavi z lahko atletiko 366.928 oseb. Račun torej pokaže, da pride na 100.000 atletov le en olimpijski zmagovalci! Slično sliko nam izkazujejo tudi rezultati nemških plavčev. Nemška pla-

Maribor

Ipavčeva pevska župa ima svoj občni zbor drevi ob pol 18 v prostorih Glasbene Matice.

Začetek dramske šole bo jutri, v nedeljo, ob 9 dopoldne. Vsi zainteresirani se zberejo ob tem času v gledališki dvorani v prvem nadstropju kazinskega poslopja.

Dijaške kongregacije imajo cerkveni sestanek danes zvečer ob 6 v Alojziji cerkvi. Nagovor, večernice, priloge za sv. spoved. Jutri, v nedeljo, ob tri četrt na 7 je sv. maša s skupnim svetim obhajilom. Za člane obvezno, vabljani tudi prijatelji naše mladine.

Zaradi pomanjkanja zanimanja, ki so ga pokazali mariborski športni klubi, je SSK Maraton odpovedal V. gozdni mladinski tek, ki se vrši jutri kot medklubsko prireditev ter ga bo izvedel kot interni klubski gozdni tek.

Prelomitev kolesarskih dirk. Zaradi negotovega vremena prelaga SSK Maraton svoje hitrostne kolesarske dirke, ki bi se morale vršiti jutri v Tomšičevem drevoredu, na prihodnjo nedeljo.

ZAGREBACKI ZBOR

XXVI. MEDNARODNI VELIKI SEJEM UZORCEV

17.—26. X. 1936

Običajni popust na železnice in parobrodih z v naprej nabavljenimi legitimacijami od 12.—31. X.

Od tu in tam

Tri dni trajajoča konferenca ožjega odbora katoliškega episkopata v Zagrebu pod predsedstvom dr. Ante Bauerja se je včeraj zaključila.

Seton Watson se razgovarja z zagrebškimi politiki in se tudi od njih informira o gledanju na naše notranjepolitične zadeve. Včeraj je obiskal prvaka Mačkove stranke dr. Ivana Pernarja.

Brez upa in nade se podaja »nova« JNS v boj za skupščinskega predsednika. Zato potiska orožje v roke svojih senatorskih veteranov, da bi si vsaj v senatu ohranila gnezdo. Pa nimajo vsi veliko navdušenja za to dosedaj edino preostalo kotišče batinaških očetov in se zdi, da bo JNS tudi odtod potisnjena v stran. V katakombe pozabljenja in v naročje pofa. Bajne ne bodo vsi prišli na volitev predsednika in bodo rajši doma počakali, da pridobe na času in se potem pomaknejo tjakaj, kjer jih bo več...

Dr. Milan Sršić je prišel v Belgrad iskat pristavev in podporkov za svoje cilje, za katere se ne ve, kakšni so. Najbrže nakupovat in zbirat kumake za svoj hišni muzej, ki ga je odprl za javnost v znak, da je prekrizal svojo žalostno preteklost in v ponazoritev načinov, s katerimi zna JNS uveljavljati »najčistejšo demokracijo«, po predpisih Banjanina, Kramerja in Demetroviča.

Zveza hrvatskih zasebnih nameščencev je sklenila prošiti bansko upravo, da skliče anketo ob priliki izdelovanja načrtov o delovnem času v trgovinah. Nameščenci zahtevajo, da se delovni dan v uradih in trgovinah skrajša na osem ur, le za špecerijske trgovine naj bi veljal deveturni delovni dan. Hrvatski nameščenci so se že preje borili za te pravice, vendar niso nikdar našli v Delavski zbornici, ki so jo vodili socialistični pravicoljubci, ne razumevanja, še manj pa zaščite. Pravi, da se bodo tudi tam razmere nekoliko prečistile, ker je ban postavil komisarija, da bo preiskal delovanje tega zavoda.

Zagrebski velesejem se bo odprl 17. oktobra. Eden od obiskovalcev, ki bo izžreban, bo dobil zastoj moderen radijski aparat.

Včeraj je prišel na zagrebško kliniko mlad študent s prezezanimi žilami na rokah, pa ni hotel priznati, da si je hotel končati življenje, kljub temu, da so vsi znaki govorili za to.

Poročali smo včeraj o senzaciji v Vinkovcih in o zagrebški kabaretni plesalki, ki da je baje orez sledu izgnila. Sedaj pa se je za njo našla prva sled in se je ugotovilo, da je Ljudmila Niederlova pobegnila k svoji teti na Češko.

V Zagrebu so zbrali že mnogo zaostalih lastnic in jih odpotali v Dalmacijo. Mestna občina je dala v ta namen 3000 dinarjev podpore. Tudi Ljubljana v tem ne zaostaja. V Split je včeraj prispelo več takih pošilk iz Ljubljane in Zagreba.

Po snegu na Dalmatinci dobili dež. Preteklo noč je padel neverjetno gost dež, za njim pa debela toča. Vse še neobrano grozdje je s tem uničeno, okleščeno so stebelca trt. Okolica Splita je najtežje prizadeta. Ker je bilo grozdje po zadnjih vremenskih katastrofah poškodovano, so se trgovci čločili, da sploh ne bodo več kupovali grozdja. Tako bo ubogemu vinogradniku ostalo in zgnilo doma še tisto, kar mu je vreme pustilo.

Dalmatinski kmetje so poslali vladi posebno zahtevo v zvezi z določbo uredbe o razdolžitvi kmetov, ki dolca, da morajo kmetje prvi delež dolga plačati že do 15. novembra. Dalmatinci pravijo, da spravijo oni svoje prideleke, v prvi vrsti vino, grozdje in olje, v denar šele nekaj mesecev po izzoritvi in da bi zanje bil pravičen termin plačila prvega obroka šele 15. januarja.

Policija v Slavonkem Brodu je te dni odkrila razpredeno tihotapsko mrežo, v kateri so se tihotapci bavili z vsemi mogočimi prepovedanimi posli. Pač najbolj donosni je bil zanje utihotapljeni opij, ki so ga spravili preko meje za več milijoni. Prvi je padel oblastem v roke ruski emigrant Naderveljev. Po njem pa je šla sled za drugimi. Šef tihotapcev je bil trgovski potnik iz Belgrada, člani in razpečevalci tihotapskega blaga pa neki Francoz, kuhar v jedilnem vozu orijenta in neki ruski emigrant.

Prav tako je občina podarila zemljo nekemu belgrajskemu industrijalcu, da si bo zgradil novo tovarno in da bo obvezan sprejeti na delo le delavce, domačine iz Pančeva.

Frančiškanski samostan v Samoboru bo praznoval 1200 let, odkar so ga postavili. Za to priliko so organizirali svečano proslavo, na katero bo prišel tudi zagrebški nadškof koadjutor dr. Stepinac.

V židovsko molitnico v Novi Gradski so vdrl vlomilci in pobrali iz pušnice vse milodare.

V Gorskem Kotarju se vedno pada sneg in ga je sedaj že preko trideset centimetrov.

V Krizevcih so orožniki prijeli cigansko družbo, ki je bila strah vse okolice in ima na vesti več kakor sto tatvin in nasilstev.

Na sodišče v Petrovgradu je dospela zanimiva tožba, ki sta jo vložili dve madžarski grofici proti Hrvatsko-slavonski banki, češ da je v času, ko je upravljala premoženje in posest umrlega grofa Karačonića, zapravila skoraj devet milijonov denarja. Državni tožilec je takoj začel preiskovati zadevo, vendar je apelacijsko sodišče izreklo, da je za ta spor merodajno budimpeštansko sodišče, ne pa petrovgradsko. Vendar pa se zdi, da bo prišlo do novega tolmačenja pristojnosti sodišča in bo le petrovgradsko sodišče nadaljevalo a preiskavo.

V Radomirovci pri Bosanskem Brodu se je vrnil iz Rusije Pavle Radaković. 22 let ni bilo o njem nobenega glasu, zato je bilo doma začudenje nad njegovim pojavom tem večje. Njegova žena se je bila že pripravila za poroko, kajti njeneža moža so bili proglasili za mrtvega. Ko so evatje prišli po nevesto, je stopil v hišo neznanec, ki so ga pa vsi kmalu spoznali za pravega moža neveste...

Delavske mezde v Lendavi

V Lendavi imamo tovarno dežnikov in tovarno perila. Tovarna dežnikov leži sama zase in dela precej delavk in delavcev v njej. Tovarno perila pa imata Blau & Baroš. Da je dela precej, priča dejstvo, da se dela v dveh skupinah in sicer od 5 ure jutraj do 1 popoldne in v 10 popoldne do 10 zvečer. Sicer je 8-urni delavnik uvrščen, kar je zelo lepo, pač pa ni lepo, da se delavci in delavke plačujejo z mesečnim prejemkom, reci in piši, od 150 Din do maksimalne plače 300 Din. V tem je velika socialna krivica, ki se bo morala popraviti. Nočemo nikogar napadati radi mezd, hočemo pa opozoriti oblast, da zaščiti delavske interese pred izkoriščevalci delavskih sil. Ako je kupčija tako dobra, kakor kaže promet, potem je tudi prav, da se mezde delavcem brezpogojno zvišajo do možne velikosti. Ob meji živimo, opazujemo nas sosedje in po dobri socialni zakonodaji bi se presliti nacionalne zavesti v Lendavi precej dvignil med delavci. Treba bo storiti vse potrebno, da se to popravi, kar nekaterim gospodom tako dopade.

Podrobni načrt, po katerem naj Nemčija izgine

Nemški računi brez krčmarja

Kako preveva Evropo vojaški duh, se vidi že iz tega, da so že sedaj, ko je vendar še tako mnogo možnosti, da se prepreči svetovna morija in prelivanje krvi, napravljeni točni načrti, kje bo potekel med dvema sovražnima državama krvava bojna črta in kako bo vsaka od teh sovražnih armad izvrševala svoje uspešne vojaške operacije. Zadnjič smo prinesli v našem listu na tem mestu načrt, ki si ga je ustvarila domišljija nekega angleškega vojaškega strokovnjaka Henrika in sicer, kako bo Nemčija korakala nad Ruse na severni fronti proti Leningradu. To bi bilo nemško levo krilo. V naslednjem članku iste revije »New Statesman and Nation« razmotriva pisec nalogo, ki bi jo moralo rešiti nemško desno krilo.

Fronta od Črnega morja do Baltika

Avtor sicer predpostavlja, da bodo poljski zavzniki Adolfa Hitlerja imeli polne roke posla, če se bodo hoteli na črti, ki je dolga nič manj kot 500 milj od Črnega morja do Baltika obdržati v obrambnih položajih pred napadom mnogostevilne rdeče armade. Obrambna taktika pa bi prišla v poštev samo v začetku vojne in sicer dotlej, dokler se pravi nemški vojski ne posreči, da si ustvari vse pogoje za prehod v napad. To bi se z drugimi besedami reklo: toliko časa, dokler ne postane gospodar položaja v Podonavju in dokler ne postavi na noge druge fašistične armade, ki bi bila sestavljena iz Hitlerjevih podonavskih zavznikov, ki že danes gredo v istem koraku s Hitlerjem in bi tudi v primeru vojne šli proti Rusiji.

Po prvem koraku čez mejo

Načrt je približno tale: V trenutku, ko se začne vojna in ko nemške divizije iz Bavarske in Saške prekoračijo češko in avstrijsko mejo, bo tako rekoč avtomatsko nastala nacionalistov na Dunaju, po Štajerskem in Tirolskem. Na Češkem se bodo uprli Henleinovci in nacisti, istočasno pa bo Češkoslovaška napadena tudi od madjarske strani. Na drugi strani bodo vstali romunski fašisti in bodo s pomočjo dvora in vojaških krogov zahtevali sodelovanje pri reakcionarnem sporazumu v Podonavju. Nemško letalstvo, ki bi priletelo iz Reicha in Madjarske bo ta razvoj dogodkov podpiralo. V vojaškem oziru bo to pomenilo obnovitev nekdanje avstroogrske vojske, toda v drugi obliki. To novo armado bodo nato porabili za napad na Ukrajino. Če gledamo s tega vojaškega vidika, je prav lahko razločljivi sedanjo politično zmedo v podonavskih pokrajinah.

Nova podonavska armada bi imela nalogo, da s pomočjo Nemcev in nemškega poveljstva zavzame veliko ukrajinsko žitnico, ustanovi svojo posebno fašistično ukrajinsko vladno, spravi v nevarnost ruske premogovnike okoli Dona, nahajališča nafte na Kavkazu — na kratko rečeno, da zabije klin v Sovjetijo od juga, medtem ko bi bila ta istočasno napadena s severne strani po morju pri Leningradu. Tak je približno načrt nemške vojske, ki bo stala

na desnem krilu. Vse kaže, da bi nemška armada imela pri takem stanju gotovo večji uspeh, kakor ga je imela njihova ekspedicija v Ukrajino leta 1917, kajti sedaj bi imela na razpolago tudi kakšnih 30 poljskih divizij, t. j. vse, kar ne bi bilo zaposleno na fronti v Beli Rusiji. Če se Nemci ne bi točno držali tega načrta, bi bil ves potek dogodkov popolnoma drugačen in uspeh morda zamenjan s porazom. Mesto zmagovalnega pohoda fašistične vojske na Kijev ob Volgi bi v tem primeru lahko nastala vstaja v Podonavju in sicer proti tistim, ki so vojno izzvali.

Hitler - Napoleon

Tak pohod nemške vojske v Rusijo primerja avtor tega načrta z Napoleonovim pohodom proti Moskvi. Vendar to ni prisliljena kombinacija nemških vojnih teoretikov, ampak je tak načrt v popolnem soglasju z mapo in razpoloženjem evropskega kapitalizma, ki je na smrtni postelji. Načrt tudi točno soglasja s političnim in gospodarskim razmahom nemškega imperializma, na drugi strani pa z razporeditvijo fašističnih sil v Evropi. Toda, zasnovan je na pogubonosni napaki, t. j. na slabi prečinitvi sovjetske vojne sile in na upoštevanju popolnoma zemljepisnostrategijske mape, brez ozira na resnično vojno in politično moč, ki tej mapi daje prav za prav pravilno vsebino.

Henry je celo tudi že točno preračunal, kakšen bo načrt nemškega vojaškega pohoda na rusko ozemlje v drugi fazi. Zamislil si je takole: Ko bo zaseden Leningrad, mora takoj slediti pohod na Moskvu, ki jo bo istočasno ogrožala zavezniška vojska Nemcev in Poljakov v smeri od Smolenska. Napad na Leningrad in Kijev je popolnoma pripravljen. Resnične priprave za vojno so že daleč izvedene in se ne puščajo niti malo vnevar.

Mir bi izbrisal Rusijo

Po uspehih v tej vojni bi seveda, kakor vedno, bil nekje sklenjen mir, o čigar posledicah se moramo poučiti v vsakdanjem fašističnem tisku in to ne samo v nemškem. Vsebinska te mirovne pogodbe bi bila ustanovitev novega vzhodnoevropskega nemškega imperija, ki naj bi se razprostiral na severu od Belega morja do Azovskega na jugu in bi obsegal lenjinsko oblast, odkoder naj bi napenjal vaje novega nemškega baltijskega oblastva, dalje Belo Rusijo, Ukrajino in na jugu donsko oblast. To bi se reklo: skoro polovico sedanje evropske Rusije bi prišlo pod Nemčijo ali direktno, ali pa bi bila postavljena pod nominalno vladno raznih nemških vazalov. (Baltik, polkovniška Poljska, ukrajinski fašisti itd.) Drugi del Rusije, ki ga v resnici Nemci ne bi zavzeli, pa bi moral pasti pod oblast fašističnih prijateljev Nemčije, kar bi se praktično reklo, tudi pod nemško kontrolo. Nekaj oblasti pa bi bilo tako rekoč rezerviranih za Angleže, ki bi v njih postavile ves svoj vpliv. Sibirija bi morala po tem načrtu pasti pod nekakšen protektorat Japonske.

Tudi Japonska bi morala sodelovati od Hitlerjevi strani pri nemškem pohodu nad Rusijo. Po svojem

Princ Charles, habsburški pranečak Dona Alfonza Carla, kandidat za španski prestol.

jevem načrtu bi Rusija morala obdržati samo ozemlje, ki leži nad Moskvu in Uralom. Tu naj bi se ustanovila nekdanja stara moskovska država, toda — pod fašistično vladno. Tedaj pa, ko se uresniči nemška hegemonija nad Vzhodom po fašističnih načrtih, bi prišel na vrsto tudi pohod fašističnih čet proti Zahodu.

Včasih kdo res le preveč zaupa v svojo moč. Bržkone so pa to nemške zamisli tudi samo le lepi gradovi v oblakih.

Živalim ugaja če jih praskaš

Gotovo se je že vsak vsaj enkrat v življenju sam prepričal, da imajo nekatere živali posebno rade, če jih kdo gladi z roko in praska. Posebno psom se včasih to praskanje tako dobro zdi, da pozabijo na svoje zavratne namene, in postanejo iz največjega sovražnika naenkrat največji prijatelji. Vsak se tudi čudi, da se na tak enostaven način da toliko vplivati na živali. Kadar obiščete svojega prijatelja in vas že pri vratih pozdravi najprej napis: Hud pesl, nato pa ta zverina sama, ki se v divjem skoku zaleti proti vam, bi gotovo dostikrat pomagala, da se je otesete, dišča klobasa. Toda te ni vselej pri roki in bi bilo tudi malo nerodno, če bi človek moral vedno nositi s seboj kaj takega. Dostikrat je prav lepo nadomestilo za to, če zvestega čuvaja malo pogladite in potrepate po glavi. Seveda če le ni prevelika zverina.

Prav dogodno je že, da so za tako praskanje najbolj občutljivi oni psi, ki nosijo dolgo dlako. Nadvse radi imajo ti psi, če jih gladite in praskate pod vratom. Ne bo prav težko razložiti, zakaj ravno tam. To je mesto, ki ga pes ne more doseči z nobenim svojim udom. Srbečico je povsod drugod vsaj za silo že lahko sam potolažil, bodisi da jo je občutil zaradi pika mrčesa, ali pa da je koža na tem mestu postala že preveč stara in se polagoma začela luščiti.

Tudi pri mački lahko opazimo, da nima ničesar proti temu, če jo kdo malo poboža, čeprav tako rada ne drži kakor pa pes, to pa zato, ker je mnogo bolj gibčna in vitka in se lažje popraska sama kjerkoli s svojimi kremplji, kakor pa pes z neokretnimi šapami.

Precej dovezni za ljubkovanje so vsaj tudi oni ptiči, ki se puste ujeti. Papagaji so gotovo med temi na prvem mestu. Ponekod imajo papagaja tako navajenega, da takoj pomoli glavo skozi kletko, če mu rečeš »Daj, da te pobožam!«

Vsak ve, da se konji, ki si prav preveč ne morejo zanesi na hlapca, neprestano drgnejo z vratom ob ograjo ali jasl. Neprestano jih srbi in si drugače ne morejo pomagati. Posebno starejši konji so tako hvaležni, če se jim kdo približa s krtačo, da se včasih kar naslone z glavo na ograjo ali se vležejo. Celu divje živali se ne upirajo dobrodejnemu vplivu človeške roke, ki jih hoče osvoboditi nadležnega mrčesa in srbečice.

Za opice pa je vedno kakšna izjema, tako tudi tukaj. Saj ni čudno. Sprednje noge so čisto kakor roke, s katerimi lahko spravijo v red vse, kar jim ni všeč. Da bi se tudi ne popraskale, če jih srbi, bi bilo malo čudno. Zato so tudi toliko ponosne in samozavestne, da ne puste, da bi to delo na njih opravljal kdo drugi. Če pa iz radovednosti človek vseeno položi roko nanjo, opica ostane popolnoma hladna in tudi ne kaže na zunaj — gotovo tudi na znotraj — kakkega posebnega ugodja. Njej je lahko, ker more tudi s prsti pokazati figo.

Ribe so ločile moža od žene

V Ameriki je vse mogoče. Tudi kaj takega, na kar človek pri nas ne bi niti pomislil, da se tudi že na svetu lahko zgodi. Pomislite: Dva novoporočenca sta leto dni živela v ameriškem Cambridgeju v srečnem zakonu. Pa nič več! Zakaj? Mož je bil strasten ribič. Doma pa so pri hiši imeli tudi mal vodnjak, v katerem so se prepelejavale sem in tja tri krasne zlate ribice. Te je mož nekega dne vzel iz vodnjaka in jih porabil za vabo pri lovu. Seveda so ribice pri tem poginile. Njegova žena pa je bila toliko zaljubljena vanje — menda bolj, kakor pa je imela rada svojega moža — da je vložila prošnjo za — ločitev zakona. Z vsoto gotovostjo se nadeja, da bo ta prošnja zanjo ugodno rešena in da bo njen mož tudi kaznovan zaradi mučenja živali. Res je težko biti v Ameriki dober zakonski mož!

»Rezika, daj mi še eno čašo čaja,« poprosi bolni mož svojo boljšo polovico.

»Kaj ne veš, da ti je zdravnik prepovedal mnogo piti.«

»Dobro, tedaj mi daj mojo vizitko.«

»Vizitko?« se začudi žena. »Kaj pa boš z njo?«

»No, bral bom za kratek čas svojo vizitko, saj veš, da mi je zdravnik prepovedal mnogo čitati.«

*

»Kaj je najboljši avtomat na svetu?«

»Polijsko poslopje: če vržeš v zgornji del kamen, bo stopil spodaj iz poslopja policaj.«

Radio

Programi Radlo Ljubljana

Sobota, 10. oktobra. 12.00 Plošča za ploščo — pisana zmes godba vesla in pesnice vmes — 12.45 Vreme, poročila — 13.00 Čas, sporod, obvestila — 13.15 Plošča za ploščo — pisana zmes godba vesla in pesnice vmes — 14.00 Vreme — 18.00 Za delopusti (Igra Radijski orkester) — 18.40 Avtomobilske ceste drugod in pri nas (g. ing. Potenta) — 19.00 Čas, vreme, poročila, sporod, obvestila — 19.30 Nac. ura: Duhovniško srbsko pevsko društvo Sloga (Čarović iz Belgrade) — 20.00 Zunanja politika (g. urednik dr. Alojzij Kuhar) — 20.30 Novi športni prerok, vesela zvočna igra II. del: Sprava. Napisal: Jože Vombberger, izvajajo člani radijske igralске družine, vodstvo: Ivan Pengov. — 22.00 Čas, vreme, poročila, sporod — 22.30 Za konec točna X vesel drobiš (Igra Radijski orkester).

Drugi programi

Sobota, 10. oktobra. Beograd I.: 19.50 Bohemski večer — 21.15 Zbor — 22.00 Kavarniška godba — 23.00 Plesne plošče. — Beograd II.: 20.00 Trgatev opija v južni Srbiji (Manević). — Zagreb: 20.00 Tenor in violina — 21.00 Vesel večer — 22.30 Plesna glasba. — Dunaj: 20.05 Brucknerjev koncert — 22.20 Film — 22.40 Radijski orkester — 24.00 Jazz. — Budimpešta: 20.00 Igra — 22.00 Koncertni orkester — 23.30 Jazz. — Trst: 17.15 Plesna glasba — 20.45 Respihijeva opera »Plamen«, nato plesna glasba. — Rim-Baris: 20.40 Groppejeva igra »Zaupljivost« — 21.15 Orkestralni koncert, nato plesna glasba. — Praga: 19.55 Orkestralni koncert — 20.45 Tango — 21.00 Janáčekov balet — 22.15 Plošče — 22.30 Pester večer. — Varšava: 19.30 Orkestralni koncert — 21.00 Zbor — 21.30 Vokalni koncert — 22.45 Plesne plošče. — Vratislava-Lipsko: 20.10 Operni večer. — Frankfurt: 20.10 Cerkevni koncert. —

Važno!

Novo!

Dr. IVAN PREGELJ Osnovne črtice književne teorije

broširano Din 24.—

Dr. ANOELA PISKERNIK Slovarček slovenskega in nemškega jezika

s slovnikiškimi podatki za Slovence
broširano Din 20.—, vezano Din 30.—

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA
v Ljubljani

Novi podkralj Indije lord Linlithgow je nastopal svojo novo službo.

Zeleni pekel

»Prijatelj,« je dejal resno, »naše taborišče oblegajo. Ali boste vi tudi prevzeli svoj del službe?«

Mož se je napihnul kakor volovska žaba. »Senor,« je pristavil dostojanstveno, »moja žena in moj mali sin sta v nevarnosti. Torej se ne smem odpovedati.«

Dali smo mu svojo puško in Tigrovčev žepno svetilko ter gledali, kako je krožil po jasi ter iskal divjakov. V vsakem kotu je prebrskal grmovje, metal veje na ogenj in se zdaj pa zdaj šel postavljat pred svoj šotor, da je ženin obraz kar žarel v ponosnem občudovanju. Bil je celo tako ponosen in tako prežet od svoje pomembnosti, da je prišlo med njim in med Suarez od spora, ko je pretekla ura.

Nenadno pa se je Tigrovec vzpel in poslušal.

»Mezgit!« je zaklical. »Kakih 20 jih bo.«

Noč je bila tiha in brez vetra. Toda naj smo še tako napenjali svoja ušesa, slišali nismo ničesar. Nazadnje, čez dolgo smo nejasno začuli iz krajne daljave, kako bobne udarci kopit, ki so postajali vse glasnejši, dokler nismo razločili tudi rožljanja uzd in stremen.

Planili smo pokohci ter drveli po cesti proti Santa Cruzu. Komaj kakih sto metrov od našega taborišča nam je pridirjala nasproti kolona mezgov v naglem koraku. Mrzla

luč polne lune se je lila z neba. V njej se je iskriko nešteto svetlih točk, ki so se pozneje izkazale za gumbne na uniformah. Za kolono je gibčno jezdl častnik.

Urrio ga je pozdravil ter ga vprašal:

»Ali ste videli Indijance?«

»Od poldne dalje nisem videl in slišal nič drugega,« je odvrnil poročnik. »Ti vrage so ustrelili majhnega fanta.« Urrio se je zdrznil.

»Pa menda vendar ne sina megarke iz Cochabembe?«

»Zal, res.«

»Mlajšega?«

»Zadeli so ga s puščico naravnost v senca.«

»Mrtev?«

Častnik je prekinil.

»Obžalujem, da ne morem ostati tukaj, da bi vas varoval,« je nadaljeval. »Povelje imam, naj nesem strelivo v Puerto Suarez. Saj veste, ti preklemani Paragajci.«

Urrio ga je pomembno pogledal. Nihče od njiju ni govoril, toda častnik mu je pomelžiknil.

Pozdravili smo se na kratko, si stisnili roke, sledilo je naglo povelje in sprevid je odjezdil naprej.

»Rad bi si ogledal kako vojno,« sem mrmral zaspano.

Urrio se je zarežal.

Od enajstih je odšel na stražo Bee Mason. midva pa sva legla spat. Komaj sem se bil dobro zavil v svojo odejo, me je že Tigrovec spet zbudil. Za trenutek sem besnel,

potem sem pa zapazil, da je mesec že zašel in da v zraku visi vonj po jutranji zarji.

Naglo sem planil pokonci.

»Vi zločinec,« sem zavpil. »Koliko je ura?«

Tigrovec se je zasmeljal.

»Štiri,« je povedal. »Bee Mason me je zbudil pol ure prepozno,« jaz pa sem isto naredil z vami. Urrijeve noge so v zelo slabem stanju.

Potem je odšel v svojo mrežo.

Te straže ne bom nikdar pozabil. Mrtvaška tišina je ležala nad svetom in mraz me je žrl skozi srajco. Bil sem lačen in truden in umazan in prvič na tem potovanju sem čutil, da me je strah.

Strah mi je gledal v obraz, se zvijal pred menoj in mi klical, naj pobegnem sence, ki plešejo okrog mene, in strahovom, ki preže na me onstran ognja. Opominjal me je, na strahotni sloves, ki ga uživajo ure pred jutranjo zarjo. Šepetal mi je na skrivaj, da nudim Indijancem pripraven cilj vsakokrat, ko stopim v svetlobo plamenov. Kratek brenket tetive na loku, puščica skozi vrat in vse taborišče bi bilo na milost in nemilost izročeno Tobajcem. Moja domišljija je napolnjevala grmovje s strašili in s postavami, ki se plazijo na okrog in preže na naše življenje.

Nenadno pa me je preletela neka misel ter me napolnila s sramom in ponosom. Jaz sem bil daleč najmlajši član ekspedicije. Kljub temu pa so mi tovariši kar tako brez besede zaupali svoje življenje. Naši služabni-

ki in gonjači v gozdu so bili vsi dozoreli možje, toda njim ni Tigrovec prav nič zaupal. Vztrajal je na tem, da ostanemo mi budni, dokler bodo stražili oni.

Ko pa sem odšel na stražo jaz, je zaspal. Stopil sem mimo mrež, kjer so spali tovariši. Poklical sem jih po imenu. Nihče mi ni odgovoril. Zadostovala jim je moja čuječnost.

Polnila me je globoka hvaležnost in strah, ki sem ga čutil prej, je izginil na mah. Samo spomin mi je ostal kot živo svarilo proti temu, da bi koga drugega imel za bojzaljivega.

Ker sem se zavedal svoje odgovornosti, sem se namenil, da bom Indijancem eno zagodel.

Domislil sem se številnih pustolovskih romanov, v katerih so pogumni zalezovalci preliščili nočne straže. — Skoraj vedno je bilo tega krivo dejstvo, da so preveč enakomerno korakali po prostoru, ki so ga morali varovati. Ko je sovražnik enkrat ugotovil, kje bo stražnik ob določenem času stal, je čakal tam in ustrelil, ko je straža prikorakala mimo njega.

Jaz pa divjakom nisem hotel njihovega dela tako olajšati. Odšel sem od velikega ognja v sredi ter se napotil proti cesti, ki je držal v Santa Cruz. Nič se ni ganilo. Gozd je bil tam redek in svetel, vsepovsod sama tenka debela brez grmovja. Podoben je bil na novo zasajenemu vrtu. Mlado drevje je obrobilo pot.